Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Відокремлений структурний підрозділ «Педагогічний фаховий коледж Львівського національного університету імені Івана Франка»

ЗАТВЕРДЖЕНО
На засіданні циклової комісії викладачів
гуманітарної та соціально-економічної підготовки
(протокол № 1 від «30» 08 2021р.)
Голова циклової комісії _____ Оксана ІВАХ

СИЛАБУС З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ АТРИБУЦІЇ МУЗЕЙНИХ ПРЕДМЕТІВ

Освітній ступінь	«бакалавр»
Галузь знань	02 Культура і мистецтво
Спеціальність	027 Музеєзнавство, пам'яткознавство
Освітньо-професійна програма	Музеєзнавство, пам'яткознавство
форма навчання	денна

Львів – 2021

Силабус курсу «Теоретичні основи атрибуції музейних предметів»

20__- 20__ навчального року

Назва курсу	Теоретичні основи атрибуції музейних предметів
Адреса викладання курсу	вул. Туган-Барановського, 7, 79005 Львів
Циклова комісія за якою закріплена дисципліна	Гуманітарної та соціально-економічної підготовки
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	02 Культура і мистецтво 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство
Викладач курсу	Караманов Олексій Владиславович
Контактна інформація викладачів	oleksiy.karamanov@lnu.edu.ua
Консультації по курсу відбуваються	У день викладання курсу відповідно до розкладу (вул. Туган-Барановського, 7) Також проводяться онлайн консультації у системі Moodle. Для погодження часу онлайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://pedcollege.lnu.edu.ua/course/teoretychni-osnovy-atrybutsiyi-muzeynykh-predmetiv
Інформація про курс	Курс розроблено таким чином, щоб сприяти процесу формування знань про сучасні підходи до інтерпретації та атрибуції музейних предметів,
Коротка анотація курсу	Навчальна дисципліна читається для студентів ІІІ-го курсу, спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство протягом шостого семестру в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі курсу	**Мета дисципліни –** забезпечити здобуття теоретичних знань про атрибуцію, класифікацію, систематизацію, інтерпретацію та експертну оцінку музейних предметів, ознайомлення студентів з існуючими прийомами наукової атрибуції та експертизи музейних предметів у зв'язку з категоріями матеріалів та видами мистецтва. Студенти повинні обґрунтовувати вибір та застосування диференційованого підходу до різних видів пам'яток залежно від матеріалу, техніко-технологічних особливостей їх виготовлення та декорування. Специфіка даного курсу полягає у необхідності проведення практичних занять безпосередньо в експозиційних залах та наукових відділах музеїв з метою ознайомлення студентів з предметами декоративно-ужиткового мистецтва та роботою фахівців з їхньої атрибуції

	та експертизи. Студенти повинні працювати з предметами матеріальної культури, описувати та аналізувати їх техніко-технологічні та художні особливості, спираючись на конкретне вивчення реальної речі. **Заплановані результати навчання:** **Знати:** - різні методики атрибуції та експертизи; - історію становлення атрибуції та експертизи; - сучасні уявлення про історичну еволюцію матеріалів у декоративно-ужитковому мистецтві та художній промисловості; - характеристику основних типологічних та стилістичних ознак музейних предметів у світлі їхніх потенційних атрибуційних можливостей; - методи наукового опису та експертизи художніх творів. **Вміти:** - володіти термінологічним апаратом дисципліни; - характеризувати музейні предмети відповідно до історичного розвитку матеріалів та технологій; - аналізувати стан антикварного ринку та тенденції його розвитку; - застосовувати методи наукового опису та аналізу пам'яток матеріальної культури, методи їх атрибуції та експертизи; - ефективно використовувати отримані знання у своїй професійній діяльності.
Література для вивчення дисципліни	**Основна:** 1. Вайдахер Ф. Загальна музеологія / Переклад з нім. Х.Назаркевич, О.Лянг, В.Лозинського. – Львів: Літопис, 2005. – 632 с. 2. Власюк Г.М. Музеєзнавство та архівна справа: навч.-метод, посіб. / Власюк Г.М., Зосимович О.Ю., Хададова М.В. – Житомир: ЖДПУ імені Івана Франка, 2006. – 203 с. 3. Кепін Д. Музейне джерелознавство /Д. Кепін // Вісник Національного науково-природничого музею. – 2013 – № 11. – С. 103-108; 4. Мезенцева Г.Г. Музеєзнавство / Г.Г.Мезенцева. – К.: Вища школа, 1980. – 120 с.. 5. Музейний фонд: формування, атрибуція, оцінка: Збірник матеріалів навч. семінару-практикуму 28 квітня 2018 р. / Під заг. ред. Карпова В.В. – Київ. Упр. культ. Київськ. обл., 2018. – 47 с. 6. .Петранівський В.Л., Рутинський М.Й. Туристичне краєзнавство: навч. посіб. / За ред. проф. Ф.Д. Заставного. – К.: Знання, 2006. – 550 с. 7. Рутинський М.Й. Музеєзнавство: навч. посіб. / Рутинський М.Й., Стецюк О.В.– К.: Знання, 2008. – 428 с. 8. Тєвікова О. В. Музеєзнавство: навчальний посібник для студентів спеціальності 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа денної та заочної форм навчання ПолтНТУ. – Полтава: ПолтНТУ, 2017. – 290 с.

	Допоміжна: 1. Вечерський В.В. Реставрація пам'яток архітектури //Пам'ятки України. – 1997. – № 1. – С. 10-15. 2. Інструкція з музейного обліку, зберігання та використання пам'яток державної частини Музейного фонду України (2009 р.) – Сайт Міністерства культури і туризму України // http://mincult.kmu.gov.ua/mincult/uk/publish/article/88140. 3. Пламеницька О.А. Фортеці й замки в Україні // Пам'ятки України. – 1996. – № 2. – С. 13-17. 4. Погорєлова А. Музейна справа : орієнтири розвитку // Українська культура. – 1996. – № 2. – С. 2-3. **Інформаційні ресурси:** 1. Відлуння віків. Український пам'яткоохоронний портал URL: http://www.pamjatky.org.ua 2. Все про туризм: краєзнавство, країнознавство та географія туризму. URL: https://tourlib.net/geogr.htm 3. Електронна бібліотека «Культура України» URL : http://www.elib.nplu.org 4. Замки та храми України URL: http://www.castles.com.ua 5. Інститут історії України НАН України URL: http://www.history.org.ua/ 6. Історія України IX – XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації UR L: http://www.litopys.org.ua 7. Музейний простір України URL: http://www.prostir.museum 8. Національна спілка краєзнавців України URL: http://nsku.org.ua/
Тривалість курсу	120 год.
Обсяг курсу	64 годин авдиторних занять (32 годин лекційних занять і 32 годин практичних занять) та 56 годин самостійної роботи
Програмні компетентності	**Загальні компетентності:** ЗК 1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 2. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. ЗК 6. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності). ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. **Фахові компетентності:** СК 1. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо відповідно до розуміння тенденцій розвитку музейної та пам'яткохоронної галузі. СК 4. Здатність до експозиційної, науково-фондової, культурно-просвітницької діяльності на основі професійно профільованих знань. СК 6. Здатність до атрибуції й експертизи об'єктів історико-культурної спадщини. культурної спадщини з туристичною сферою. СК 11. Здатність комунікувати та співпрацювати з державними і громадськими організаціями, міжнародними музейними і пам'яткоохоронними інституціями.

Програмні результати навчання	ПР 1. Використовувати міждисциплінарний підхід в атрибуції об'єктів історико-культурної спадщини. ПР 4. Визначати стан збереженості музейних предметів, об'єктів історикокультурної спадщини, пам'яток природи та розробляти програму відповідних пам'яткоохоронних заходів. ПР 8. Проводити наукове дослідження нерухомих пам'яток та визначати розмір та значення їх історико-культурної цінності. ПР 9. Складати науково-уніфіковані паспорти на нерухомі пам'ятки. ПР 10. Здійснювати, згідно з чинними інструкціями, експертизу пошкоджених пам'яток для визначення методів реконструкції / реставрації та вчасну передачу експонатів до реставраційного відділу. ПР 12. Досліджувати та інтерпретувати історико-культурну інформацію музейних предметів, об'єктів культурної спадщини, природних пам'яток.
Ключові слова	Атрибуція, експертна оцінка, знавецтво, інтерпретація, класифікація, систематизація, музейний предмет, опис, пам'ятка.
Формат курсу	Очний. Проведення лекцій і консультацій для кращого розуміння тем
Теми	Подано у таблиці
Підсумковий контроль, форма	Іспит у кінці семестру письмовий
Пререквізити	Викладання навчальної дисципліни базується на знаннях, які отримує студент в результаті вивчення навчальних дисциплін «Історія архітектурних стилів та образотворчого мистецтва», «Історія світових музеїв», «Музейні комунікації в освіті та культурі», «Наукове комплектування, облік та зберігання музейних предметів», «Курсова робота», «Профілі сучасних музеїв» та «Навчальна (музейно-ознайомча) практика» і набуття компетенцій після завершення навчання на освітньому ступені бакалавра зі спеціальності 027 Музеєзнавство, пам'яткознавство. Навчальна дисципліна є нормативною навчальною дисципліною циклу загальної підготовки бакалаврів ОПП Музеєзнавство, пам'яткознавство.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Лекція, бесіда, інтерактивні методи (робота в малих групах, мозковий штурм), методи організації мислитель них дій, розвитку творчого і критичного мислення (аналіз, синтез, порівняння; синектика, дедукція, індукція та ін.), виконання індивідуальних завдань та проекту.
Необхідне обладнання	персональний комп'ютер, проектор, особисті ґаджети студентів.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань за поточну успішність становить 50 балів, на екзамен – 50 балів. Результат роботи студента протягом семестру складається з наступних компонентів:

	- результатів роботи на ***семінарському занятті*** (2 бали). Підсумкова кількість балів за роботу на семінарському занятті визначається як сума балів, отриманих за усні чи письмові відповіді студента (1 бал х 16 = 15 балів); ***-трьох модульних контрольних робіт*** (5 балів + 5 балів + 5 балів = 15 балів), що проводиться за результатами вивчення частини навчального курсу. Оцінювання самостійної роботи студента здійснюється під час проведення кожної модульної контрольної роботи; ***- трьох міні-проектів (алгоритмізованих письмових завдань)*** (5 балів + 5 балів+10 балів = 20 балів), Екзамен (50 балів), що підсумовує знання теоретичних положень курсу, студент складає під час екзаменаційної сесії **в письмовій формі на платформі Moodle.** Під час складання екзамену на платформі **Moodle** студент протягом 60 хвилин повинен дати відповідь на 50 тестових завдань. Кожне тестове завдання передбачає обрання однієї правильної відповіді із трьох запропонованих та оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів за іспит – 50. Очікується, що письмові роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями і характеризуватимуться самостійність суджень та вмінням робити власні висновки. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для незарахування викладачем, незалежно від масштабу плагіату, обману. Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем, виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Студент заохочується до використання також й іншої літератури, якої немає серед рекомендованих. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.
Питання до екзамену.	1. Поняття про музейну атрибуцію та її основні поняття. 2. Експертиза та знавецтво у системі музейної роботи. 3. Головні етапи розвитку музейної атрибуції та експертизи. 4. Характеристика найвідоміших знавців XIX-XX ст. 5. Базові етапи вивчення музейних предметів та їх характеристика. 6. Поняття «антикваріат» та «оцінка антикваріату». 7. Атрибуція та експертиза антикварних предметів. 8. Методологія експертизи антикварних виробів. 9. Особливості експертизи антикварних творів мистецтва. 10. Експертна оцінка антикваріату і діяльність державних музеїв. 11. Мистецькі підробки та шляхи їх виявлення. 12. Типи експертизи та її найважливіші аспекти.

	13. Стандарти опису музейних предметів. 14. Основні етапи вивчення пам'ятки. 15. Типологія та правила запису музейних предметів. 16. Проблеми визначення авторства (місця, часу створення, техніки виготовлення, способах виміру, опису, обліку тощо) музейних предметів. 17. Загальні аспекти історії кераміки та гончарного мистецтва: найвідоміші центри виробництва. 18. Характеристика видів кераміки – терракота, майоліка, кам'яна маса, фаянс, напівфаянс, опак, фарфор (порцеляна). 19. Технології виробництва та декорування керамічних виробів. 20. Загальні аспекти атрибуції керамічних виробів. 21. Послідовність та етапи атрибуції виробів з кераміки. 22. Проблеми атрибуції керамічних виробів найвідоміших археологічних культур України (трипільська, черняхівська, зарубинецька, вельбарська): аналіз прикладів. 23. Історія та техніко-технологічні особливості виробництва творів зі скла та кришталю. 24. Центри виробництва скла і кришталю в Європі, особливості венеційського скла. 25. Особливості атрибуції творів зі скла та кришталю. 26. Базові засади експертизи творів зі скла та кришталю. 27. Історія та техніко-технологічні особливості виробництва творів з металів та сплавів. 28. Історія виготовлення предметів зброї. 29. Центри виробництва предметів з металу у Європі: загальна характеристика. 30. Особливості атрибуції творів з металів та сплавів. 31. Базові засади експертизи творів з металів та сплавів. 32. Історія та техніко-технологічні особливості виробництва творів з дорогоцінного та виробного каміння. Раритетне дорогоцінне каміння. 33. Характеристика груп та категорій. 34. Центри обробки виробів з дорогоцінного та виробного каміння у світі: історія і сучасність. Найбільші ювелірні фірми. 35. Особливості атрибуції творів з дорогоцінного та виробного каміння. 36. Базові засади експертизи творів з дорогоцінного та виробного каміння. Геммологічна експертиза. 37. Історія та техніко-технологічні особливості виробництва творів з дерева. 38. Загальна характеристика предметів з дерева та історія їх виготовлення. 39. Історія меблів та їх виробництва. 40. Художні особливості меблів XVII – поч. XX ст. 41. Особливості атрибуції та експертизи предметів з дерева. Атрибуція меблів. 42. Історія та техніко-технологічні особливості документів. 43. Загальна характеристика паперових предметів та історія їх виготовлення. 44. Історія виготовлення книжок. 45. Особливості атрибуції паперових документів та книжок.

	46. Базові засади експертизи старовинних книжок. 47. Історія та техніко-технологічні особливості виготовлення тканин. 48. Загальна характеристика виробів з тканин та історія їх виготовлення. 49. Історія виготовлення тканин. Тканини як суб'єкт торговельних відносин між різними країнами. 50. Особливості атрибуції та експертизи виробів із тканин.
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу на сайті: http://e-learning.lnu.edu.ua/

Схема курсу

Тиждень	**Тема занять**	**Форма діяльності та обсяг годин**	**Термін виконання**
Змістовий модуль 1.			
1.	Тема 1. Вступне заняття. Поняття про атрибуцію та експертизу, їх роль в сучасній музейній роботі.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год	
2.	Тема 2. Історія становлення і розвитку методології атрибуції та експертизи.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год	
3.	Тема 3. Атрибуція та експертиза в умовах антикварного ринку.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год	
4.	Тема 4. Основні етапи вивчення пам'ятки.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год	
5.	Тема 5. Аналіз типології і авторства музейних предметів	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 4 год, самостійна робота – 4 год	
	Модульна контрольна робота 1		
Змістовий модуль 2.			
6.	Тема 6. Сучасні методики атрибуції культурних цінностей. Актуалізація поняття «культурні цінності» у контексті атрибуції та експертизи.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год	
7.	Тема 7. Методи і принципи наукової експертизи.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 4 год, самостійна робота – 4 год	
8.	Тема 8. Особливості атрибуції та експертизи цінності предметів декоративно-ужиткового мистецтва. Історія та технологія кераміки. Атрибуція та експертиза творів із кераміки.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 4 год	

9.	Тема 9. Історія та технологія скла та кришталю. Атрибуція та експертиза творів зі скла та кришталю.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год	
10.	Тема 10. Історія та техніко-технологічні особливості виробництва художніх предметів з металів та сплавів Техніко-технологічні та стилістичні особливості срібла та золота. Атрибуція та експертиза творів з металів та сплавів.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год, самостійна робота – 4 год	
	Модульна контрольна робота 2		
Змістовий модуль 3.			
11.	Тема 11. Історія, техніко-технологічні та естетичні особливості дорогоцінного та виробного каміння. Атрибуція та експертиза виробів з дорогоцінного та виробного каміння.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 4 год	
12.	Тема 12. Історія та технологія виробництва меблів. Історія, техніко-технологічні та художні особливості меблів XVII – початку XX ст. Атрибуція та експертиза предметів з дерева.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 4 год	
13.	Тема 13. Історія паперу та книги. Атрибуція та експертиза документів та антикварної книги.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 4 год	
14.	Тема 14. Історія та технологія виробництва тканин. Атрибуція та експертиза тканин.	Лекція – 2 год, семінарське заняття – 2 год., самостійна робота – 4 год	
	Модульна контрольна робота 3		